

חשון

- 34.....דמות החודש | ע. הלל.....
- 34.....משוגע לעברית / ע. הלל.....
- 35.....לו היו לנדל כפפות / ע. הלל.....
- 35.....סלט / ע. הלל.....
- 36.....מְעֵשָׂה בְּחַתּוּלִים / ע. הלל.....
- 37.....טבע החודש | החסידה ונדידת הציפורים.....
- 37.....שיר החסידה / חיים אידיסיס.....
- 38.....אל הציפור / חיים נחמן ביאליק (כמה בתים מתוך השיר).....
- 39.....השועל וחסידה / איזופוס.....

מחרוזת שירים של ע'
הלל עם אנימציה.

סיפורים על ע' הלל מפי בנותיו
בשילוב יצירות שלו.

לצפייה

אל הציפור

סרטון על נדידת ציפורים

שיר החסידה | מקהלת שבא

ע' הלל היה שמו הספרותי של הלל עומר. הלל עומר נולד בקיבוץ משמר העמק והיה משורר לילדים ולמבוגרים.

משוגע לעברית / ע. הלל

ככל שאני משתדל, ועד מאוד קשה לי הדבר, ובעצם איני מצליח כלל להיזכר בשעה שבה הוריתי והייתי לעובר, ורק מעט מאוד, ובמטושטש, מצליח אני להעלות בזיכרוני מעשים ופרשות מאותה עת בה הגעתי להיות עובר בן חודשו, ואך לאט-לאט ומעט-מעט מתבהרת לפניי התמונה, וככל שאני מתעבר והולך, והינה זה כבר מעלה אני כמה רשמים או הרגשות או אף מחשבות מן העידן הטרומי-ילדתי ההוא. וכאן, במי השפיר, מתברר לי לצערי, לא הכול שפיר. ומאוד מעיקה עליי תחושת הסגירות האטומה הזאת, הלחץ הזה שבתוך האמבט החם והמתקתק-מלוח מדי, לטעמי, בתוך בטן אימי. כי כאן אין באפשרותי לפעול כל פעולה חופשית, כל תנועת שחרור משחררת! רק מנוחה שלמה ושעמום, שעמום ומנוחה, או שניהם כאחד.

ועל כן, על מנת להפיג את השיממון הלז, נוהג הייתי, מדי פעם, להאזין לשיחות שניהלו הורי, קצתן שיחות חולין, אחרות בענייני דיומא, ואחרות על המצב, ואחרות על מה יהיה. וכך אירע שלפעמים הייתה אימי מפסיקה פתאום ולוחשת לאבי:

"ששש! הקטן מקשיב!"

"היאך מקשיב?" תמה אבי.

"אני בטוחה!" השיבה לו נחרצות. "הוא שם את האוזן שלו על הבטן ומקשיב!"

"מאי נפקא מינה! שיקשיב!" פסק אבי, "הלא איננו ממתיקים סודות מן החדר!"

אלא שעתה הייתה אימי עוברת לשפה זרה, מלאה פשז', וז'ג'ש, וצץ וצו-חצש, ושאר מיני קולות והגאים מזושרצים כאלה.

"לא ולא ולעולם לא!" הפסיקה אבי. "רק לא פולנית! זאת בשום פנים ואופן: לא!"

"אבל הקטן מקשיב, והוא מסוגל להבין הכול!"

אלא שמעתה היה אבי מתעטף בשתיקת אלם ולא השיבה דבר.

כי מאז דרכה רגלו של אבי על אדמת ארץ ישראל נשבע שלא יוציא הגה ואף לא חצי הגה בשפה הפולנית. וכך הוזה.

דיברה אימי ודיברה ואבי שתק. משוגע גדול היה לשפה העברית ונוסף לכך גם עקשן לא קטן! עד שלבסוף נמאס לי (לי ולא לו) הדו-שיח המוזר הזה, ועל כן התחלתי לתופף לה לאימי על בטנה ולאותת לה ששוב אינני מקשיב, ואפשר לה כבר לחזור ולעבור לעברית. והיא אכן, מיד חזרה, וביתר שאת, לשפתה של ארץ ישראל.

מתוך 'תכלת וקוצים' – זיכרונות ילדות בעמק

אפשר לעסוק בשיר במסגרת משורר החודש אבל גם בנושא 'אני וגופי'.

העשרה

הילדים עומדים בשתי שורות זה מול זה, כל שורה היא נדל והילדים לוחצים ידיים לנדל שממול לפי הסדר, רצוי בליווי תופים.

פעילות

כְּשֶׁנִּפְגָּשִׁים
נְדָל
עִם נְדָל
וְלוֹחֲצִים יָדִים
זֶה לוקח אוֹלֵי שְׁעֵתִים,
וְכֶשֶׁנִּפְרָדִים לְהִתְרַאוֹת
לוֹחֲצִים אוֹלֵי שְׁלֹשׁ שָׁעוֹת.

מָזֶל
שְׁאִין לְנְדָל
כְּפָפוֹת!
לוֹ הִיוּ לְנְדָל כְּפָפוֹת
שְׁצָרִיךְ כָּל פַּעַם לְלַבֵּשׁ וְלִפְשֹׁט,
זֶה בָּטַח הִיָּה לוקח חֲמֵשֶׁה אוֹ שְׁשֶׁה שְׁבוּעוֹת.

אֶצְלָנוּ כָּל הַמְשָׁפָּחָה
אוֹכְלִים סָלַט כְּהִלְכָה,
אֶבֶל אֲנִי יוֹתֵר מִכָּל
סָלַט אוֹהֵב לְזָלֵל.
אִמָּא מְבִיאָה בְּסֵל
עֶגְבָּנוֹת,
פִּלְפֹּל,
בָּצֵל,
אֶבָּא הִירְקוֹת רוֹחֵץ,
מִלְפָּפוֹן אֲנִי קוֹצֵץ,
וּבִינְתַיִם הַסָּלַט
מִסְתַּלֵּט לְאֵט-לְאֵט.
וְיוֹשְׁבִים בְּלוֹנוֹ יַחַד
הַסָּלַט מְלֵא צִלְחָת,
מְזַלְגוֹת וְסַכִּינִים
מְקַפְצִים וּמְנַגְּנִים,
בְּשִׂמְחָה וּבְשֵׁשׁוֹן –
לְבְרִיאוֹת וּלְתֵאֲבוֹן.

היה הידיו חתוליים: אַחַד חתול שחור כְּזֶפֶת וְשֵׁנִי לָבֵן כְּסִיד. אָמַר הַחַתּוּל הַשְּׁחוֹר כְּזֶפֶת: "אֲנִי יָפֵה הַכִּי הַכִּי!" הַשֵּׁיב הַלָּבֵן כְּסִיד: "אֲנִי פִי כָּפֹל כָּפֹל כְּפָלִים!"

וְעָלַב הַחַתּוּל הַשְּׁחוֹר כְּזֶפֶת, וְעָלַב כְּגֹדֵדוֹ הַלָּבֵן כְּסִיד, סָמְרוּ עוֹרְכֶם זֶה עַל זֶה, זָקְרוּ זְנָבְכֶם זֶה מוֹל זֶה, שְׁחוֹר כְּזֶפֶת, לָבֵן כְּסִיד לֹא דָבָרוּ עוֹד זֶה עִם זֶה.

וּמִשָּׁף הַבְּרָגָז יוֹם יוֹמִים, כִּי עֵקֶשְׁנִים הָיוּ הַשְּׁנִים. עוֹד יוֹם חֶלֶף, גַּם לַיִל עֵבֶר, עַד שֶׁנִּמְאַס קֶצֶת הַדָּבָר.

הִרְהַר הַחַתּוּל הַשְּׁחוֹר כְּזֶפֶת: אוֹלֵי בְּאַמַּת הַלָּבֵן כְּסִיד אוֹלֵי בְּאַמַּת הַכִּי הַכִּי? וְאֵלוֹ הַלָּבֵן כְּסִיד

חֶשֶׁב: אוֹלֵי הַשְּׁחוֹר בְּאַמַּת כְּפָלִים? מָה עָשָׂה הַשְּׁחוֹר כְּזֶפֶת? קִפֵּץ לַתּוֹף חֲבִית שֶׁל סִיד. וּמָה עָשָׂה הַלָּבֵן כְּסִיד? קִפֵּץ לַתּוֹף חֲבִית שֶׁל זָפֶת.

יָצָא הַשְּׁחוֹר – לָבֵן כְּסִיד, יָצָא הַלָּבֵן – שְׁחוֹר כְּזֶפֶת.

עוֹלָם הַפּוֹי, עוֹלָם הַפּוֹי: שְׁחוֹר – כְּסִיד, לָבֵן – כְּזֶפֶת! אוּף! אוּף! אוּף! לֹא יָדְעוּ אִזּוֹ מִי הוּא מִי, לֹא הִכִּירוּ מִי־הוּא מָה, אִיזוֹ, אִיזוֹ מְהוּמָה! מְהוּמָה, מְיָאוּ, מְיָאוּ, מְיָאוּ! יָלַל שְׁחוֹר מְזֶפֶת, מְגָרְד, נְדָבֵק הַזָּפֶת.

מְיָאוּ יָלַל לָבֵן מְסִיד, מְעַצְבֵּן, צוֹרֵב הַסִּיד! אֶלְלִי וְאַלְלִים יָלְלוּ הַחַתּוּלִים.

מָה עָשׂוּ הֵם? חַת וְשִׁתִּים חִישׁ הִימָּה אָצוּ רָצוּ,

בְּגָלִים רַחֵץ רַחֵצוּ, הִסְתַּבְּנוּ, כְּבִסוּ עוֹרְכֶם, מְזַנְבֶם עַד קִצָּה חֲטָמָם. אִזּוֹ יָצְאוּ מִתּוֹף הַיָּם וְהִרְגִישׁוּ מְצָיִם!

וְהִנֵּה הַחַתּוּלִים נִחְמָדִים שְׁנֵיהֶם כְּפָלִים.

הַשְּׁחוֹר – שְׁחוֹר כְּזֶפֶת, הַלָּבֵן – לָבֵן כְּסִיד, עֲלִיזִים כְּמוֹ תַּמִּיד.

זֶה מְזָה בְּקִשׁוֹ סְלִיחִים זֶה לָזֶה שֶׁלְבוּ זְנָבִים, וְאָמְרוּ הֵם: כְּמוֹ שֶׁכָּכָה, כָּל אַחַד, גַּם שְׁנֵינוּ יַחַד, נִחְמָדִים מִלִּיּוֹן כְּפָלִים.

וְהִרְיעוּ בְּקוֹלָם: בְּרָגָז בְּרָגָז אֵף פָּעַם, שְׁלָם שְׁלָם לְעוֹלָם. וְנִסְעוּ לִירוּשָׁלַיִם.

- למה החתול הלבן נכנס לזפת? איזה צבע יש לזפת?
- למה החתול השחור נכנס לסיד? איזה צבע יש לסיד?
- מדוע החתולים נעלבו?
- החתולים מתרברבים ומתחרים ביניהם מי "הכי הכי". מה תאמרו להם על התחרות? מה עלול לקרות?
- מה אפשר להציע להם לעשות יחד, במקום להתחרות על יופי ולקנא זה בזה?
- מה קרה כששני החתולים הביטו זה בזה לאחר שצבעם השתנה?
- במה אנחנו הכי הכי ואחרים פחות?
- במה אנחנו פחות מאחרים ואחרים הכי הכי?
- בסופו של דבר החתולים מתפייסים. מדוע? מה קורה כשמתפייסים? מה מרגישים?

נדידת הציפורים | שמתם לב שהקיץ מסתיים? בשדות כבר פרחו חצבים, פה ושם הימים אפורים, ובשמיים שיירות של עופות נודדים. הציפורים הנוודות חולפות בשמי הארץ פעמיים בשנה, בסתיו ובאביב. בסתיו הן נודדות מארצות אירופה הקרות לאפריקה החמה, ובאביב הציפורים חוזרות לארצות הצפון שמהן באו. הציפורים חולפות בשמי ארצנו כי היא נמצאת באמצע הדרך בין הארצות הקרות לבין ארצות החום.

החסידה | החסידה היא עוף גדול. כל נוצותיה לבנות מלבד אברות הכנף השחורות. צבע רגליה אדום וכן המקור הארוך שלה. החסידה היא עוף טורף ומזונה כולל חרקים, דו־חיים, דגים קטנים, זוחלים ומכרסמים. החסידה נמנית עם העופות הנוודים והיא חולפת בשמי הארץ. החסידות מגיעות לארץ בסתיו ממזרח אירופה, חונות אצלנו ימים אחדים וממשיכות לארצות הדרומיות באפריקה. באביב הן חוזרות לאירופה שוב דרך ארצנו. לחסידות בני זוג קבועים. הזכרים מקדימים לחזור מהנדודים ובונים קן גדול כהכנה להקמת המשפחה. האם שמתם לב שהחסידה עומדת תמיד על רגל אחת? מדוע? רגליה של החסידה חשופות וקירחות לחלוטין מנוצות. היא סובלת מאוד מקור המים שבהם היא עומדת ולכן היא טובלת במים רק רגל אחת ומזמן לזמן מחליפה אותה בשנייה. כך היא שומרת על טמפרטורת גופה.

שיר החסידה / חיים אידיסיס

החסידות סימלו אצל יהודי אתיופיה את הגעגועים לירושלים ולארץ ישראל, וזאת משום שהחסידות עוברות במהלך נדודיהן באתיופיה וממשיכות משם לישראל, ולמעשה – מקיימות את המסע מאתיופיה לארץ ישראל, המסע שעליו חלמו יהודי אתיופיה עד שזכו לעלות למדינת ישראל.

בשיר מתואר מסעה של החסידה כשהיא עוברת בדרכה מעל נהר הנילוס. בית ישראל המוזכרים בשיר הם יהודי אתיופיה, קהילת ביתא ישראל. עיר האור המוזכרת בשיר היא ירושלים, עיר הקודש. הפסקה האחרונה שמבקשת לבשר בשלום העיר, מזכירה תפילות של יהודי אתיופיה לשלומה של ירושלים.

בסוף חודש חשוון חל חג הסיגד. אפשר לחבר את העיסוק בנדידת הציפורים ובחסידה לחג הסיגד.

שיחה

עֵפָה חֲסִידָה לְאַרְץ יִשְׂרָאֵל,
כְּנִפָּיִם מְנִיפָה מְעַל הַנִּילוֹס
אֶל אֶרֶץ רְחוֹקָה
מֵעֵבֶר לְהָרִים, שָׁם בֵּית יִשְׂרָאֵל
יוֹשְׁבִים וּמְצַפִּים.
חֲסִידָה, חֲסִידָה צְחוּרֵת צְנָאָר,
מָה רְאוּ עֵינֶיךָ?
שִׁירִי לִי סִפּוּר.
שׁוֹתֶקֶת חֲסִידָה, אֵינָה פּוֹצָה מְקוֹר,
וְנִשְׁעָנֶת עַל רִגְלָהּ וְעוֹד מְעֵט תִּחְזֹר.
תִּנְיָף כְּנָף גְּדוֹלָה
בְּדֶרֶךְ אֶל הַקּוֹר בְּדֶרֶךְ תַּעְצֹר
בְּצִיּוֹן, עִיר הָאֹר.
חֲסִידָה, חֲסִידָה אֲדַמֵּת מְקוֹר,
הָאֵם יְרוּשָׁלַיִם
אוֹתָנוּ עוֹד תִּזְכֹּר?
חֲסִידָה, חֲסִידָה לְבָנֵת כְּנָף,
בְּשָׂרֵי בְּשָׁלוֹם הָעִיר,
בְּשָׁלוֹם יְרוּשָׁלַיִם.

- שירו המפורסם של חיים נחמן ביאליק 'אל הציפור', מבטא גם הוא כמיהה לארץ ישראל באמצעות שיחה עם ציפור נודדת.

שְׁלוֹם רָב שׁוֹבְהָ, צְפוּרָה נְחֻמְדָּת,
מֵאַרְצוֹת הַחֹם אֶל חִלּוּנֵי.
אֶל קוֹלָהּ כִּי עָרַב מָה נִפְשֵׁי כְּלֵתָהּ,
בְּחֹרֶף בְּעֶזְבָּה מְעוּנֵי.
[...]
זְמָרִי, סִפְרִי, צְפוּרֵי הַיְקָרָה,
מֵאַרְץ מְרַחֲקִים נִפְלְאוֹת,
הַגִּם שָׁם בְּאַרְץ הַחֲמָה, הַיְפָה,
תִּרְבִּינָה הַרְעוֹת, הַתְּלָאוֹת?
[...]
הַיָּרֵד כְּפָנִינִים הַטֵּל עַל הַר חֶרְמוֹן,
אִם יָרֵד וַיִּפֹּל כְּדִמְעוֹת?
וּמָה שְׁלוֹם הַיָּרֵדֵן וּמִימֵי הַבְּהִירִים?
וְשְׁלוֹם כָּל הַהָרִים, הַגְּבְעוֹת?
[...]
וְאַחֵי הַלְבָּדִים, הַזְרָעִים בְּדִמְעָה
הַקְצֵרוֹ בְּרִנָּה הַעֲמָר?
מִי יִתֵּן לִי אֲבָר וְעִפְתִּי אֶל אֶרֶץ
בָּהּ יִנְצֵץ הַשֶּׁקֶד, הַתְּמָר!
[...]
כָּבֹר כָּלוּ הַדִּמְעוֹת, כָּבֹר כָּלוּ הַקְצִים
וְלֹא הַקִּיץ הַקָּץ עַל יְגוּנֵי,
שְׁלוֹם רָב שׁוֹבְהָ, צְפוּרֵי הַיְקָרָה,
צְהִלֵי נָא קוֹלָהּ וְרַנֵּי!

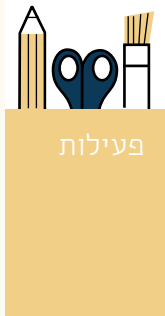
יום אחד החליט השועל להזמין את ידידתו החסידה החביבה לסעודה טעימה. השועל לא טרח ולא עמל יותר מדי על הכנת הסעודה. באה החסידה אל ביתו של השועל והינה על השולחן צלחת שטוחה ובתוכה מרק מהביל. התיישבו השניים לשולחן, השועל החל מלקק בתאווה את המרק מצלחתו השטוחה, ואילו החסידה בקושי יכלה לטבול את קצה מקורה בצלחת ולא אכלה דבר. השועל נהנה מאוד מארוחתו, זלל וזלל ולא היה אכפת לו שידידתו המסכנה נשארת רעבה. בסופו של הערב חזרה החסידה רעבה לביתה, מאוכזבת ונעלבת.

כעבור שבוע קיבל השועל הזמנה לסעודה חגיגית בביתה של החסידה. השועל שמח מאוד! "אין כמו לאכול על חשבונם של אחרים", חשב לעצמו. הגיע השועל אל בית החסידה, ועל השולחן אוכל כיד המלך, מאכלים טעימים המדיפים ריחות נפלאים, הכול הוגש בכלים גבוהים בעלי פתח צר, שמתאימים במיוחד ברוחב ובמידה למקורה של החסידה. כשתחב השועל את פיו הקצר אל הכלים הגבוהים והצרים היה יכול להריח את ניחוחות האוכל, אבל לטעום לא היה יכול. השועל חזר אל ביתו מורעב, מבולבל ומאוכזב. הוא לא הבין כיצד יכול להיות שהחסידה השיבה לו באותה דרך שבה נהג הוא בעצמו.

ומאז השועל והחסידה אינם מיזודדים עוד.

עיבוד מתוך אתר "אורנים"

- הכנת מקור חסידה בעזרת בריסטול או חומרים אחרים.
- המחשת המשל בעזרת צלחות, כדים ומקור.
- איור המשל בצורה חופשית.

- למה השועל והחסידה לא הצליחו לאכול זה אצל זה?
- איך אפשר לפתור את הבעיה שבמשל?

שיחה

